

Länssstyrelsen
Jämtlands län

Naturvårdsenheten
Sara Toivanen
010-2253363

Yttrande

Datum
2016-09-12

Diarienummer
511-4651-2016

Miljö- och energidepartementet
c/o Regeringskansliet

103 33 STOCKHOLM

Redovisning av regeringsuppdraget ”Uppdrag att redovisa förstärkta åtgärder mot artskyddsbrott” (dnr M2015/04292/Nm)

Allmänna synpunkter

Länssstyrelsen Jämtlands län håller med om den beskrivning av arbetet med artskydd/artskyddsbrott som lämnas i redovisningen. Handläggare som jobbar med artskydd upplever att tillsyn i dessa frågor är nedprioriterat till stora delar och i länet finns mycket lite samverkan mellan myndigheterna. Dock har naturbevakare och polis en god samverkan och organisering när det gäller viss riktad tillsyn, till exempel i Stekenjokk under period med tillträdesförbud.

Det är bra att redovisningen trycker på att kontroll, tillsyn och spaning är vägen till att upptäcka brott, men för att öka effektiviteten och omfattningen av arbetet mot artskyddsbrott har myndigheterna mycket att göra. Ett problem är till exempel tillsynsmyndigheternas allt större lokala frånvaro vilket försvårar tillsynsinsatser.

Insamling av vilda djur, fåglar och växter sker även i Sverige. Det sker i de glest befolkade delarna av landet där naturen är nära och få ögon bevakar. I Jämtland har polisstationer semesterstängt, det fanns under sommaren två patruller i hela länet (12 % av Sveriges yta) och en patrull i södra Lappland (motsvarande hela Danmarks yta) och det finns en bemannad tullstation längs riksgränsen. Dessa förutsättningar gör det mycket svårt att genomföra artskyddstillsyn som ger resultat.

Redovisningen och handlingsplanen fokuserar på illegal handel. Att minska den illegala handeln förväntas minska intresset av att tillgängliggöra dessa arter och i slutändan minskas artskyddsbrott i vår natur. Länssstyrelsen håller med om detta men vill lyfta att det även krävs resurser för aktivt arbete mot brott *i naturen*. 30 000 insamlade fåglar/ägg på 10 år enbart i Stekenjokk är en ekologisk katastrof och den typen av brott måste förebyggas genom bland annat ökad bevakning inom aktuella områden.

Artskyddsbrott definieras bland annat som *brott mot fridlysningsbestämmelser*. Eftersom inriktningen i det redovisade uppdraget är mot illegal handel så missas de ansträngningar som Skogsstyrelsen idag gör för att förbättra skyddet för de fridlysta arter som lever i skogen och påverkas negativt av skogsbruket.

4. Handlingsplan

4.2.1 Tydliggöra ambitionsnivån

Att tydliggöra ambitionsnivån för artskyddsarbetet är mycket viktigt. Artskydd är idag en liten del av arbetet som utförs på Länsstyrelsen och resurser måste prioriteras och omfördelas för att höja ambitionsnivån för artskyddsfrågor. Det finns mycket lite eller inga pengar för tillsynsarbete i fält men om länsstyrelsen ska arbeta mer med att motverka artskyddsbrott måste det få kosta pengar.

4.2.3 Regional samverkan mellan myndigheterna

Handläggare av artskyddsärenden på länsstyrelsen upplever det som att länet idag inte har någon uttalad och/eller fungerande samverkan mellan myndigheterna. Det är svårt att engagera polisen i till exempel Öppet Öga och länsstyrelsens handläggare har ingen direktkontakt hos polisen i Jämtland. Tullverket och artskyddshandläggare har mycket liten kontakt. Ett samarbetsprojekt finns mellan Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket och länsstyrelserna som handlar om artskydd i skogen. I Jämtlands län pågår just nu arbete med att skapa rutiner för handläggning av avverkningsärenden som berör skyddade arter och hur framför allt fåglars skydd och hotbild ska bedömmas.

Handlingsplanen föreslår att den regionala samverkan ska följa polisregionerna. Det innebär att nästan halva Sverige anses vara regionalt (Polisens region nord). Det kan bli långa och osmidiga resor om myndighetspersoner från hela Norrland ska träffas, vilket leder till att man träffas mindre ofta. Fysiska träffar är viktigt för en fungerande samverkan mellan myndigheterna. Oavsett läns- och regionsstorlek bör övriga myndigheter åläggas att samarbeta med länsstyrelsen för att underlätta sammankallning.

4.2.4 Höjning av kunskapsnivån

Idag finns två handläggare på Länsstyrelsen i Jämtlands län som jobbar med artskyddsförordningen och är myndighetens specialister på artskydd. Sedan tillkommer ett antal naturbevakare som utför tillsyn i fält och handläggare som arbetar med stora rovdjur och åtgärdsprogram för hotade arter. Dessa personer har en grundläggande kunskap om artskyddsförordningen. Kunskapsnivån inom myndigheten är bra men det behövs ytterligare resurser för att stärka arbetet med artskyddsbrott. Det kan t.ex. rör sig om utvecklande av rutiner för att förebygga och motverka artskyddsbrott, löpande fortbildning av personal och samordning av externa aktörer.

Det har under länsstyrelsens interna remiss kommit förslag på åtgärder för att förbättra arbetet med skydd av arter. Ett förslag är att utbilda naturvårdsvakter. Till exempel den personal som ofta arbetar i fält men som inte är naturbevakare. Här kan extra tyngd i utbildningen vara just skydd av hotade djur och växter. En snabbkurs för alla medarbetare inom myndigheten kan också höja medvetenheten om denna typ av brott.

4.2.7 Effektivt informationsflöde

En samverkansyta är ett bra verktyg. Webbhandboken för artskyddsförordningen är bra, och uttömmande, men behöver kompletteras med ett levande forum för kunskapsutbyte.

4.2.8 Information till allmänheten

En informationskampanj medför svar från enskilda, ofta i form av telefonsamtal eller e-post. Det är mycket viktigt att dessa samtal kommer rätt i organisationen. Brister i formalian kan göra att viktig information inte kommer rätt handläggare, eller myndighet, tillhanda. Här behövs tydliga rutiner inom myndigheten.

Det har under länsstyrelsens interna remiss kommit förslag på åtgärder för att förbättra arbetet med skydd av arter. Ett förslag är att upprätta en tydlig rutin för hur inrapportering och tips från allmänheten kring artskyddsbrott ska hanteras, diarieföras och analyseras. Idag är det inte tydligt för alla vem som hanterar dessa ärenden och hur kommunikationen med andra myndigheter ska gå till. Samverkan mellan de lokala myndigheterna behöver också utvecklas

5. Tillsyn och tillsynsvägledning

5.2.1 Tillsyn

”God samverkan och avstämning med polis behövs så att inte Länsstyrelsen tar över polisens arbete”. Det kan tyckas självklart. Men om ingen polis finns att tillgå, vilket den sällan gör i glesbygd där stora skyddade naturområden finns och där andra polisiära ärenden kan behöva prioriteras, så blir det svårt att lagföra brott eftersom ord står mot ord. Ändrade prioriteringar för polisen gör att de måste dra sig ur även planerade tillsynsupdrag.

Det har under länsstyrelsens interna remiss kommit förslag på åtgärder för att förbättra arbetet med skydd av arter. Ett förslag är att ge större befogenheter till naturbevakarna där polisens tillgänglighet brister. Ett exempel är det system som Kanada har, där naturbevakarna har rätt att utfärda böter på plats för vissa typer av miljöbrott. Detta kan ge en möjlighet att öka statens närvaro och effektivare tillsyn i glesbygd och naturområden.

5.2.2 Tillsynsvägledning

Webbhandboken till artskyddsförordningen är bra på många sätt men det saknas ett enkelt överskådligt sätt att se vilka arter som omfattas av förordningens olika paragrafer. I samtal med Naturvårdsverket har det talats om att dessa artlistor ska göras mer tillgängliga men vi väntar ännu på resultatet.

Länsstyrelsen
Jämtlands län

Yttrande

Datum
2016-09-12

Diarienummer
511-4651-2016

5.2.3 Djurparker

Länsstyrelsen Jämtlands län upplever problem med handläggning och tillsyn av djurparkstillstånd enligt artskyddsförordningen. Det är svårt att överblicka alla delar när det saknas rutin och erfarenhet inom myndigheten och antalet anläggningar är få. Bedömningarna är svåra och viktiga och bör därför stämmas av med hjälp av en tydligare tillsynsvägledning.

Beslut

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Jöran Hägglund efter föredragning av naturvårdshandläggare Sara Toivanen. I den slutliga handläggningen deltog även länsråd Susanna Löfgren, biträdande länsråd Bengt-Åke Strömquist och enhetschef Ruona Burman.

Jöran Hägglund

Sara Toivanen

Detta beslut har signerats elektroniskt och saknar därför underskrifter.

Länsstyrelsen
Jämtlands län

Naturvårdsenheten
Sara Toivanen
010-2253363

Yttrande

Datum
2016-09-12

Diarienummer
511-4651-2016

Miljö- och energidepartementet
c/o Regeringskansliet

103 33 STOCKHOLM

Eu:s handlingsplan mot olaglig handel med vilda djur och växter (dnr M2015/04292/Nm)

Allmänna synpunkter

Handlingsplanen verkar över lag vara bra.

Det finns fällande domar mot storskalig olovlig handel med skyddade växter och djur från Sverige. Jämtlands län är ett område där arter samlas in för att sedan säljas. I Sverige måste vi agera utifrån detta och komma ihåg att den olagliga handeln inte bara handlar om elfenben och noshörningsbetar. Åtgärderna i handlingsplanen förutsätter att ursprungsländer är till exempel Afrika och Asien, inte ett av EU:s medlemsländer.

Sida 5, kap 2, andra stycket trycker på en viktig punkt: ”**Det kommer självklart att behövas tillräckligt med finansiering och personal för att klara av dessa åtgärder**”

Synpunkter på handlingsplanen (bilaga med åtgärder)

Åtgärd 7

Att stödja initiativ från småföretagare i glesbygd är en bra idé. Dessa initiativ måste stöttas upp av myndigheter, det vill säga tillgång till polis, tull och naturbevakare i fält samt polis som utreder dessa typer av brott. Det är viktigt att anmälningar inte läggs på hög hos Polisen och sedan läggs ner utan åtgärd därför att bevis inte säkrats (de har kanske inte varit på plats inom lagom tidsrymd efter brottet).

Åtgärd 9

Det har under länsstyrelsens interna remiss kommit förslag på åtgärder för att förbättra arbetet med skydd av arter. Ett förslag är att utbilda naturvårdsvakter. Till exempel den personal som ofta arbetar i fält men som inte är naturbevakare. Här kan extra tyngd i utbildningen vara just skydd av hotade djur och växter. En snabbkurs för fler medarbetare inom myndigheten kan också höja medvetenheten om denna typ av brott.

Ett annat förslag är att upprätta en tydlig rutin för hur inrapportering och tips från allmänheten kring artskyddsbrott ska hanteras, diarieföras och analyseras. Idag är det inte tydligt för alla vem som hanterar dessa ärenden och hur kommunikationen med andra myndigheter ska gå till. Samverkan mellan de lokala myndigheterna behöver också utvecklas

Åtgärd 10.

Kontroller vid gränsen måste utföras innan man kan säga ”utöver”. Idag sker kontroller vid den bemannade tullstationen i Storlien endast i undantagsfall och alla andra gränsövergångar i länet är obemannade. Länsstyrelsen i Jämtlands län har idag ingen plan för kontroll av verksamhetsutövare som omfattas av artskyddförordningen så det är ett viktigt förbättringsområde. När tillsynsplan finns framtagen krävs också resurser för att genomföra tillsynen. Länsstyrelsen anser att ytterligare resurser bör tillföras för att länsstyrelsen ska kunna genomföra tillsynen på ett heltäckande sätt.

Åtgärd 11.

Myndigheterna planerar gemensam tillsyn i fält men åtgärder prioriteras ner och blir inte utförda enligt plan. Långa sträckor och stora arealer gör att övervakning försvåras och är tidskrävande. Att öka tillsynen av våra fjäll och skyddade områden, varifrån hotade och skyddade växter och djur hämtas, innebär därför att ökade resurser för en sådan satsning måste komma från nationellt håll. Det innebär också att polis och tull måste finnas på plats även i glesbygd.

Det har under länsstyrelsens interna remiss kommit förslag på åtgärder för att förbättra arbetet med skydd av arter. Ett förslag är att ge större befogenheter till naturbevakarna där polisens tillgänglighet brister. Ett exempel är det system som Kanada har, där naturbevakarna har rätt att utfärda böter på plats för vissa typer av miljöbrott. Detta kan ge en möjlighet att öka statens närvaro och effektivare tillsyn i glesbygd och naturområden.

Åtgärd 13

Resurser för åtgärder mot illegal handel bör även tillkomma fjällkedjan och gränsen mot Norge.

Åtgärd 15

Mycket viktig åtgärd.

Åtgärd 16

Bra förslag. Att skapa förutsättningar för att effektivisera länsstyrelsens handläggning genom att exempelvis förbättra hanteringen av tips, handläggning och analys samt öka naturbevakarnas befogenheter (möjliggör exempelvis bötesföreläggande på plats, beslagta bevis) är en väg framåt. Länsstyrelsen lämnar alla tips om artskyddsbrott till polisen för vidare utredning.

En systematisk rapportering av åtgärder måste vara enkel och tidseffektiv samt samordnas nationellt av en myndighet.

Länsstyrelsen
Jämtlands län

Yttrande

Datum
2016-09-12

Diarienummer
511-4651-2016

Åtgärd 18

Länsstyrelsen bör som ansvarig för regional miljöbrottsamverkan kontakta aktuella myndigheter lokalt för att bilda en samverkansgrupp i länet. Statliga myndigheter som finns i Jämtlands län och som berör artskydd är länsstyrelsen, Tullverket, Polismyndigheten och eventuellt Naturvårdsverket. Stort fokus bör ligga på samordnande, utförande och förbättring av det arbete som görs idag.

Att samverka regionalt kräver resurser för resor, mötestid, förberedelser och samordning. Att resa inom norra Sverige kräver antingen dyra flygresor via Stockholm och/eller tidskrävande tåg-, buss- eller bilresor. Det är därför viktigt med en hanterbar storlek på regionen för att göra en sådan samverkan tids- och kostnadseffektiv.

Beslut

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Jöran Hägglund efter föredragning av naturvårdshandläggare Sara Toivanen. I den slutliga handläggningen deltog även länsråd Susanna Löfgren, biträdande länsråd Bengt-Åke Strömquist och enhetschef Ruona Burman.

Jöran Hägglund

Sara Toivanen

Detta beslut har signerats elektroniskt och saknar därför underskrifter.